

SLOVO NA ÚVOD

PhDr. Mgr. Miloš Klátik, PhD.

*Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol to Slovo.
Toto (Slovo) bolo na počiatku u Boha.*

Ním povstalo všetko a bez Neho nepovstalo nič, čo povstalo.

V Ňom bol život a život bol svetlom ľudí.

To svetlo svieti v tme, ale tma Ho nepohltila.

Evanjelium podľa Jána 1, 1 – 5

Zborník obsahuje prednášky, ktoré odzneli na teologickej vedecko-historickej konferencii na tému *Cyril a Metod – odkaz pre dnešok* v dňoch 12. – 14. septembra 2012 v hoteli Satel v Poprade. Konferencia sa konala v rámci príprav na oslavy 1150. výročia príchodu Konštantína Filozofa a Metoda na Veľkú Moravu, ktoré vyvrcholia celocirkevnými ekumenickými oslavami s medzinárodnou účasťou 4. – 5. júla 2013 na hrade Branč a v Podbranči. Konferenciu organizovali Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku a Združenie evanjelických duchovných ECAV na Slovensku.

Význam a prínos solúnskych bratov Konštantína Cyrila a Metoda z pohľadu evanjelickej, katolíckej i pravoslávnej cirkvi analyzovali vo svojich prednáškach univerzitní profesori, teológovia z uvedených cirkví. Ich prednášky spojené s diskusiou na danú tému reflektovali pohľad rôznych kresťanských cirkví na cyrilo-metodské dedičstvo a tvorili prvý okruh obsahovej koncepcie konferencie.

Prof. ThDr. Viliam Judák, PhD., nitriansky diecézny biskup, profesor cirkevných dejín na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave, ktorý sa zaoberá najmä obdobím kresťanského staroveku a stredoveku so zreteľom na slovenské cirkevné dejiny, predstavil pohľad rímskokatolíckej cirkvi na pôsobenie i dedičstvo Cyrila a Metoda. Sústredil sa na encykliku *Slavorum apostoli*, vydanú v r. 1985 pápežom Jánom Pavlom II. na pamiatku evanjelizačného diela svätého Cyrila a Metoda s cieľom upozorniť na ich nedocenený prínos pre hlásanie evanjelia medzi slovanskými národmi. Vierzvestov označil ako patrónov v ekumenickom úsilí sesterských cirkví, západnej a východnej. Predstavil nielen rímskokatolíckych, ale aj evanjelických veľikánov našej histórie, ktorí nadviazali na odkaz Cyrila a Metoda a rozvíjali ho vo svojej duchovnej i národnoobrodeneckej tvorbe.

Pohľad Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku na vierozvestov Konštantína Cyrila a Metoda predstavil prof. ThDr. Igor Kišš. Venoval sa nielen samotnému odkazu solúnskych bratov a ich významu v dobe ich pôsobenia v 9. storočí a uplatneniu ich odkazu v časoch národného obrodzenia, ale poukázal aj na skutočnosť, že dnes sa mnoho evanjelických kresťanov i teológov nehľási k odkazu Cyrila a Metoda, hoci práve oni položili základ kresťanstva na našom území a svojimi aktivitami predišli reformátorov Jána Husa i Dr. Martina Luthera, ktorý nadviazal na cyrilo-metodskú ideu šírenia slova Božieho v jazyku zrozumiteľnom širokým vrstvám veriacich. Prof. Kišš poukázal aj na teologické pozadie učenia Cyrila a Metoda a ich učenie zasadil do teologickej atmosféry 9. storočia; zároveň sa dotkol i príčin prvého rozkolu cirkvi v roku 1054, keď sa kresťanská cirkev rozdelila na východnú a západnú.

Prof. ThDr. Ján Šafin, PhD., dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, vo svojej prednáške na tému Cyril a Metod z pohľadu pravoslávnej cirkvi

predstavil politické pozadie príchodu vierozvestov na naše územie. Stručne priblížil situáciu v Ríme a Byzancii na začiatku 9. storočia a príčiny chodu dejinných udalostí. Prof. Šafin sa venoval aj životu oboch bratov a ich duchovnej tvorbe, ktorú podrobil nielen teologickému, ale aj historickému bádaniu ohľadom osobností Cyrila a Metoda v širšom kontexte byzantskej teológie, ako vplývala na teologické učenie Cyrila a Metoda. Záverom poukázal na pokračovanie veľkomoravskej liturgie v liturgii pravoslávnej cirkvi.

Druhý okruh odborných prednášok bol venovaný – v nadväznosti na cyrilo-metodskú akcentáciu významu slova ako nástroja pôsobenia na človeka – efektívnemu používaniu slova v každodennej duchovnej praxi našich kazateľov. Vysokoškolskí pedagógovia z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici poukázali na dôležitosť zohľadnenia rôznych aspektov jazykových i mimojazykových prostriedkov pri príprave kázne aj pri jej prednese na kazateľnici.

Prof. PhDr. et Dr. h. c. Ján Findra, DrSc., ktorý pôsobí na Katedre slovenského jazyka a literatúry na Fakulte humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, sa venuje výskumu slovenského jazyka, predovšetkým štylistike, teórii textu, poetike, teórii jazykovej kultúry, teórii umeleckého prednesu a rétorike. Prednášal na tému *Stavba a prednes kázne*, v ktorej akcentoval nutnosť zohľadniť pri príprave verejného prejavu, akým je aj kázeň, ako i pri jej prednese, početné aspekty s cieľom dosiahnuť maximálnu účinnosť pôsobenia rečového prejavu.

Prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc., jazykovedec a vysokoškolský učiteľ, sa vo svojej vedeckej, pedagogickej a publikačnej činnosti doma i v zahraničí venuje problematike komunikácie vo svetle všeobecnej, porovnávacej a systémovej jazykovedy, sociolingvistiky, pragmalingvistiky a teórie komunikácie, pričom sa sústreďuje na interdisciplinárne výskumy dorozumievania v spoločnosti so zacielením na jazyk. V obsiahlej prednáške s názvom *Verejný ústny prejav ako vzťah zásad a odchýlok vo zvukovej rovine* sa zameril na funkčný potenciál hláskovej (segmentálnej) a intonačnej (prozodickej) roviny jazykového prejavu a predstavil možnosti súčinnosti medzi nimi s cieľom dosiahnutia úspechu pri rečníckom prejave, akým je aj kázeň alebo duchovný príhovor. Na argumentáciu využil zvukovú nahrávku z rozhlasového Ranného zamyslenia.

Vedecko-historickú teologickú konferenciu na tému cyrilo-metodského odkazu pre našu súčasnosť ukončil záverečným vyhodnotením a pobožnosťou generálny biskup ECAV na Slovensku Miloš Klátik. Jeho duchovný príhovor, ako aj duchovné príhovory, ktoré odzneli na úvod a záver jednotlivých konferenčných dní, sú publikované v druhej časti zborníka.

Ďakujeme Pánu Bohu za úspešný priebeh konferencie i za požehnanie, ktoré dal poslucháčom, prednášateľom i kazateľom. Konferencia nesporne prispela k vedomostnému rastu a rozšíreniu duchovného obzoru všetkých zúčastnených, ako aj k tomu, aby sme sa s každou novou vedomosťou stávali lepšími služobníkmi Božími, a tak prispievali k budovaniu Božieho kráľovstva už tu na zemi, nám na prospech a Jemu na slávu.